

Matko Krevh: Moj mlin.

(Vesela zgodba z žalostnim koncem.)

STRIC ima v naslednji povesti poleg mlina in mene glavno vlogo. Zato mi ne zamerite, mladi čitatelji, če zapišem nekaj pripomb o stricih. Strici so trojne vrste: dobri strici ali stričeki, hudi strici in vražji stric. Vražji stric je k sreči samo eden: tako se imenuje namreč osatu podobna rastlina, ki ni s človekom v nobenem krvnem sorodstvu, kvečjemu, če se zbodeš ob njem do krvi.

Hudih stricev se bojimo in jim nagajamo, kjer le moremo, ker nam itak nič ne dajo. Lasati in ušesa nategovati znajo pa mojstrsko. Zato smo previdni v njihovi bližini; a objestni, kadar nas ne morejo uloviti ali doseči s svojo kruto roko. Prav jim je, zakaj so pa taki! Popolnoma zaslužijo pridevek: hudi strici.

Dobri strici — ali na kratko: stričeki — so pa zlata vredni, posebno, če ga nam kaj dajo. Ker je pa v naši sicer lepi in bogati domovini malo zlata, ki bi ga videli, še manj pa imeli, smo zadovoljni tudi z drugimi dobrotami, ki nam jih delé strici. Najboljši barometer za dobrote stričekov je naš želodec. Sploh so našim želodcem dobri strici krvavo potrebni. Ako ima pa kdo strica celó v Ameriki, in je ta stric samec ter bogat, pa si nekega dne izmisli, da umre, pravimo takemu nečaku-dediču, da je rojen pod srečno zvezdo.

Jaz za svojo osebo sem imel že zvrhano kripo stricev, a nobenega v Ameriki; torej nisem rojen pod srečno zvezdo. Vkljub temu ljubim še zdaj edinega strica, ki je ostal pri življenju, ker je res dober striček, četudi sem svoje dni v tistih razposajenih otroških letih včasih dvomil o tem.

Glejte, tu se pa začenja moja zgodba o mlinu.

Lahko rečem, da sem vse svoje mladostno življenje in počitniško veselje preživel pri stricu. Vsi smo bili kakor ena družina. Zato sem tudi v svojem otroškem kraljestvu gospodaril neomejeno. Mislil sem, da je vse moje, da se vse suče okrog mene in da so vsi ustvarjeni le zato, da meni strežejo. Dobro, pre-dobro se mi je godilo.

Skozi naše dvorišče teče voda v korito, od tam pa mimo hiše po sadonosniku, kjer končno zgine v travi. Potrebna je pri nas ta napeljava vode, ker je svet peščen in zato brez zadostne mokrote. Voda bi pa malo koristila, če bi tekla kar skozi sadonosnik, ne da bi ga namakala v presledkih. Zato je razpeljal moj stric vodo iz glavne drage ali struge po stranskih dragicah. Skrbno je pazil, da se ni katera draga zadelala s peskom ali kamenjem. Vsak teden je stopal z motiko tik drage ter popravljaj in prekopaval, kjer je bilo potrebno. Za sadonosnik mu je bilo in za travo, ki jo je polagal svežo kravam, da so boljše molzle. Kaj je mislil stric z besedami: Krava molze pri gobcu — jaz dolgo nisem mogel razumeti. Saj sem dobro opazoval krave, ko so se pasle in ko so prežvekovale. Nikoli pa nisem videl, da bi jim teklo mleko iz gobca.

Stric je torej mislil na krmo, ki rase po travnikih in sadonosnikih. In je imel prav. Zato je tudi vestno skrbel, da je voda pravilno namakala sadonosnik. Ne tako pa — jaz. Ne vem, kdaj se je vzbudil v meni talent za mlinarja oziroma za tesarja, ali kakor se že pravi takemu rokodelcu, ki postavlja mline.

Strica sem opazoval, ko je korakal z motiko v rokah ob dragi gor in dol. Radoveden, kaj stricu ob potoku tako ugaja, sem začel stikati tudi jaz tam okrog. Bosopetnikom, kakršni ste visoko čislani čitatelji »Vrtca« in »Angelčka«, je nad vse prijetna zabava to, če morejo capljati in burlati po hladni vodi. Zavidajo lahko mestni otroci podeželske za to veselje. Ej, kako je prijetno in veselo, ko škropi voda na vse strani! Kaj zato, če se zmočijo hlačke — saj se posušijo v solncu. Radi tega ni treba takoj domov, da ne bi atek ali mama zapazili mokrih hlačk ter jih začeli sušiti na kak drug način.

Zavihal sem si torej tudi jaz hlačke, desno hlačnico višje nego levo, pa hajdi v vodo! Kaj zato, če se je skalila, saj ni bilo ribic v njej. Žabice so mi bile pa za to celo hvaležne, ker jim je vseeno, kakšna je voda.

Ob spodnjem koncu drage stoji še zdaj hruška, dobro znana vsem tamošnjim sladkosnedežem. Ta hruška je stegala svojo debelo korenino čez drago tako, da je morala voda teči čez njo. Ko bi se stricu hruška ne bila smilila, bi ji bil že zdavnaj odsekal tisto korenino. Pustil jo je pa rajši, da je tekla voda čez njo, tvoreč majhen slap. Ob tej hruški sem preživel jaz zlate urice. Vsedel sem se tik hruške, stegnil noge in voda, razgreta od solnca, jih je prijazno božala in umivala. Umivala? I no — ali ste že kdaj videli porednega šolarja, ki je imel noge bele? Če niso marogasto črne kakor parkljev rep — zaprašene in blatne so gotovo. Celo apostoli so imeli zaprašene noge, saj jim jih je moral umivati sam Gospod Jezus pred zadnjo večerjo. Pa bi kdo bosim dečkom kaj takega zameril?

Ko sem nekega dne spet bingljal z nogami in jih stegal pod slap, mi je nenadoma prišlo na misel, da bi se dal pod tem slapom postaviti mlin, kakršnega je imel sosedov Pavle. Kar za malo se mi je zdelo, da se nisem že prej na to spomnil. Kje bi pač mogel najti primernejši in pripravnejši prostor, kakor je bil tu pod hruško? Niti žleba ni bilo treba. — Kaj bi pravil? Z žlebom je vedno križ; nikoli ne miruje, kakor bi ga nevidna moč — morda celo kak škra-teljček — potiskala sem in tja. Brž sem krenil v drvarnico, kjer je bila nakopičena cela grmada skodel, deščic in druge lesene ropotije. Poiskal sem si primeren les, izposodil si od očeta — brez dovoljenja — sveder, žago in sekirico ter se spravil na delo. V pičli uri mi je bil mlin izgotovljen.

Nočem se hvaliti, ker nimam nobenega obrtnega lista niti pomočniškega spričevala, vendar pribijem, da je bil mlin še precej dobro narejen, četudi je bil to moj prvi izdelek te vrste. Mislim sem seveda tudi na stope, pa sem se premislil, ker sem se do takrat dvakrat dobro urezal.

Zdaj pa z mlinom pod slap! Čvižle — kakor imenujemo pri nas dve palčici s postranskima vejama — sem kmalu našel. Vtaknil sem ju v zemljo, položil v precep mlin in — o radost, o mladost! — kolo se je

začelo vrteti — moj mlin je mlel, mlel, mlel... Kdo bi mogel popisati moje veselje, mojo srečo! Preždel sem potem ob njem ves čas tja do trde noči. Nisem se mogel nagledati svojega mlina, ki se je tako veselo, razposajeno vrtel. Pozabil sem na dom, na jed, na starše in na vse... Mlin je bil moja sreča, moj raj.

Zvečer sem mlin skrbno shranil. Še ponoči v sanjah sem mlel. — Zjutraj sem ga zarana spet za-

nesel pod slap, zakaj »sosedje so pripeljali že mnogo zrnja v mlin«, kakor sem govoril sam s seboj.

Tako sem mlel že teden dni. Bili so pa tisti dnevi dokaj sušni, zato je začela tudi voda v dragi usihati. Nič ni mučnejšega in nerodnejšega za mlinarja, kakor če začne primanjkovati vode. V tak mučen položaj sem prišel tudi jaz. Kaj zdaj? V duhu sem videl vse polno vreč nezmetlega zrnja, sosedge so priganjali — mlin je pa šel po polževo. Enkrat okoli... pa še enkrat okoli... pa še enkrat okoli... Kdo naj ob takih razmerah vzdrži? Zamišljen sem hodil ob vodi gor in dol. — *Imahala o jachar o — ni mila spravaj*

Kar naenkrat mi šine rešilna misel v glavo. Glej, koliko vode gre pa v nič, ker je razpeljana po dragicah na vse strani! Ali ni to potrata? Kmalu bo dovolj vode! Le na delo! In zadelal sem s kamenjem in blatom vse postranske struge. Voda je res vsa pri-tekla na moj mlin, ki se je veselo vrtel kakor ob dnevih deževja: šek-šek, šek-šek, šek-šek... Rešen sem bil težke skrbi. »Sosedovi« sem obljubil, da bom zmlél žito ob pravem času.

Ko bi ne bilo strica!

Stricu — kdo bi ga razumel! — nikakor ni bilo prav, da sem napeljal vso vodo na svoj mlin. Že drugega dne ga je zaneslo — kdo ve kaj! — k vodi, kjer je brž opazil mojo regulacijo drage. Videl ga k sreči nisem, vem pa dobro, da je namršil obrvi, nasršil se ter jezno zagodrnjal: »Presneti Matiček-kozliček, kaj mi je spet naredil! Ha, natreskal ga bom, da bo skakal kot žoga.« Ob hruški je zapazil moj nesrečni mlin... Neusmiljeno ga je pograbil in ga je zagnal daleč v grmovje onkraj sadonosnika. Jeseni, ko je padlo listje, smo našli tam njegovo okostje. A to mu še ni zadostovalo. Ulomil si je šibo v jelševem grmu ter se skril za hruško, računajoč, da se mlinar kmalu vrne v mlin pogledat, kako se melje. Ni se uračunal. Mlinar — ki sem bil seveda jaz — se je res kmalu vrnil in ni manjkalo veliko, da ni prinesel stricu v mlin. Pa se je zgodilo nekaj, kar mlinarja še zdaj neizrečeno veseli. Stricu se je menda moka pokadila v nos, da je moral kihniti z glasnim »hapsi!« tako močno, da je odmevalo od sosedovega gozda. Izdal se je — ha-ha-ha! Njegove hudobne namene — mar ne — sem jaz takoj uganil ter jo ulil mimo hiše po cesti proti sosеду. Toliko sem se še ozrl, da sem videl strica, kako jo je ubiral za meno. Ko je pa uvidel, da me ne more dohiteti, se je ustavil in mi zagrozil s šibo, rekoč: »Čakaj, mrcina, saj prideva še skup!«

In sva res prišla še skup — pa šele čez tri ure. Ko sem se čutil varnega pred preganjanjem stričevim, sem se vlegel v travo in zaspal. Zbudil me je glad. Počasi sem se približal domu. Na tihem sem upal,

da se je stričeva jeza že polegla in da je stric že pozabil na moj mlin. Pred hramom smo imeli čebelnjak. Čebelnjaka sem se jaz izogibal zaradi čebelnih žel. Kdo bi se ne? Takrat pa sem se vlegel na trato pred čebelnjakom, podprl si z rokami glavo ter se zagledal v panje tako živo, da nisem zapazil nevarnosti, ki se mi je približevala. Stric se je priplazil do mene kakor tiger in začel lop, lop, lop! po tistem delu telesa, na katerem sedimo. Kar vrglo me je v zrak, stric me je seveda prestregel, da je še bolj padalo. Vse prošnje, vse solze in obljube niso nič pomagale. Stric je svojo strašno grožnjo spolnil natanko, da bolj ni bilo mogoče. Mlina od tedaj nisem delal več.

Takrat sem bil prepričan, da na vsem svetu ni bolj hudobnega strica od mojega. Zdaj čez leta sem pa prepričan, da ga ni boljšega.

Fr. Rojec: Gospodov dan.

Mladinska igra v enem dejanju.

(Konec.)

Deseti prizor.

Kakor prej brez Anice.

Minka (stopi k mizi, sede na klop, se nasloni z rokami na mizo in začne jokati. Med jokom vzdihne): Oh — kako — sem jaz — nesrečna!

Lenka (jo sočutno gleda): Ali ti je hudo, Minka, ker ne moreš še ti v Ljubljano?

Minka (dvigne glavo in si briše solzne oči): Kajpada mi je; težko mi je pa tudi zaradi tega, ker imate take troške in skrbi z menoj!

Lenka: Zavoljo tega si ne delaj težkega srca! Ako je nam Bog nekaj vzel z boleznijo, pa nam že kje drugje povrne na drug način. Zavoljo tega bodi le mirna!

Jožko (stopi bliže): Nič ne jokaj, Minka! Bom pa jaz šel služiti za pastirja. Kar bom prislužil, bom dal vse tebi, da boš mogla še ti v Ljubljano v šolo!

Lenka (ga pomilovalno pogleda): Revček, kaj si boš pa mogel prislužiti! Še za hrano in obleko komaj! Ali misliš, da so tako poceni ljubljanske šole? Te stanejo mnogo denarja.

Jožko (žalostno povesi glavo): Če je tako, potem pa že ne bo nič z Minkinim šolanjem.